

Analýza argumentačních postupů spojených s medializací tzv. kauzy Bartoš a Zemánek na internetových platformách představitelů strany Národní demokracie

Eva Niklesová

Abstract

Analysis of Argumentation Procedures Connected with the Media Coverage of the So-Called Bartoš and Zemánek Case on Internet Platforms of Representatives of the National Democracy Party. *The article analyzes the argumentation strategies related to the media coverage of some non-parliamentary National Democracy party members' visit to the grave of Anežka Hružová, who had been murdered, near Polná in the Jihlava region (the so-called Bartoš and Zemánek cases). We analyzed the National Democracy representatives' reactions to the initial information on participation in this commemorative event. We also looked into the filing of a criminal complaint against Adam B. Bartoš and L. Zemánek. Our aim was to identify the spectrum of argumentation strategies to refute suspicion of hate incitement, dissemination of anti-Semitic ideas etc.*

Keywords: Czech nationalist political party National Democracy, the so-called Bartoš and Zemánek cases, Internet anti-Semitism, argumentative fallacies, persuasion.

Klíčová slova: česká nacionalistická politická strana Národní demokracie, tzv. Kauza Bartoš a Zemánek, internetový antisemitismus, klamná argumentace, persvaze.

Úvod

V srpnu 2019 odmítl Nejvyšší soud dovolání předsedy krajně pravicové neparlamentní strany Národní demokracie¹ Adama B. Bartoše, který v roce

¹ Národní demokracie je ve *Zprávě o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018* – společně s Dělnickou stranou sociální spravedlnosti – řazena mezi „tradiční pravicově extremistické politické strany“, které „se soustředily na neustálé opakování nenávistných klišé, která doplňovaly kritikou Evropské unie, NATO, či liberální demokracie (MV ČR 2019: 8).

2018 dostal „*dvouletý podmíněný trest s tříletou zkušební dobou za vydávání protizidovských knih, článků a komentářů*“ (ČTK 2019).² A. B. Bartoš byl obžalován za jednostranné, vágní a neověřitelné výroky o Židech, jimž ve svých textech a prohlášeních přisuzoval negativní vlastnosti. Nejedná se však o první případ zamítnutí Bartošova odvolání, který se dotýká antisemitských³ textů či výroků. Mediálně známá je rovněž tzv. kauza Bartoš a Zemánek⁴ z března 2015, která v roce 2018 vyústila v odmítnutí stížnosti A. B. Bartoše Ústavním soudem (ČTK 2018).⁵ Medializace obou těchto případů v českém internetovém prostředí, zejm. na českých zpravodajských webech, ale i na internetových platformách Národní demokracie, resp. pouze A. B. Bartoše, se staly pomyslným odrazovým můstkem pro následnou artikulaci různých intertextových reakcí, prohlášení a výroků, v nichž lze předpokládat užití širokého spektra argumentačních strategií.

V předkládané studii se zaměříme na výše zmíněnou tzv. kauzu Bartoš a Zemánek s cílem analýzy argumentačních postupů, a to na příkladu mediálních reakcí představitelů Národní demokracie (resp. pouze A. B. Bartoše) na prvotní informace o výše zmíněné kauze a na prvotní zprávy o zahájení trestního stíhání A. B. Bartoše a L. Zemánka.

Reflexe antisemitismu v současném českém mediálním diskurzu (se zaměřením na internetové zpravodajství)

S cílem kontextualizace zkoumané problematiky provedeme krátký exkurz do vztahu mezi antisemitismem a jeho projevy a reflexí v současném českém internetovém prostředí. Vyjdeme-li z dat uvedených ve *Výroční zprávě o projevech antisemitismu v České republice za rok 2018*, kterou uveřejnila Federace židovských obcí v ČR, dozvíme se, že „*Internetové prostředí je*

² K tomuto srov. např. i článek *Podmínka pro Adama B. Bartoše za protizidovské texty platí. Soud zamítl jeho dovolání* uveřejněný 7. srpna 2019 na webu ČT (ct24.ceskatelevize.cz 2019b). V červnu 2020 vyšly informace o tom, že stížnost Adama B. Bartoše v kauze vydávání protizidovských knih, článků a komentářů zamítl Ústavní soud (srov. např. ČTK 2020).

³ K definicím a problémům s definováním antisemitismu odkazujeme např. k pracím Tydlitátové (2013: 14–29) a Charvátá (2007: 43–50). K podobám antisemitismu v ČR a na Slovensku ve 20. a 21. století srov. např. Vrzgulová a kol. 2016.

⁴ Označení „*kauza Bartoš a Zemánek*“ přejímáme z nadpisu článku *Vývoj kauzy Bartoš a Zemánek: Za podněcování nenávisti k Židům jim hrozí až tři roky* (Židovský tiskový a informační servis 2016).

⁵ V říjnu 2016 soud A. B. Bartošovi potvrdil roční podmínku s odkladem na dva roky, v případě Zemánka bylo od trestu upuštěno (ct24.ceskatelevize.cz 2016).

dnes hlavním dějištěm antisemitských incidentů. Na českém internetu se dlouhodobě zvyšuje počet publikovaných antisemitských článků, příspěvků na sociálních sítích, anonymních komentářů a diskusních příspěvků“ (Federace židovských obcí v ČR 2019: 29).⁶ Předpoklad, že internet představuje ideální platformu pro šíření (nejen) antisemitských idejí, potvrzují i závěry Tydlitátové z analýzy vývoje internetového antisemitismu (e-antisemitismu) a jeho doprovodných jevů v letech 1989 až 2012 zveřejněných v publikaci *E-antisemitismus. Projevy antisemitismu na českém internetu z roku 2013*.

Vztah mezi prostředím internetu a mezi antisemitskými projevy však může nabývat i jiné podoby. Jde o přetavení událostí spojených s projevy antisemitismu do zpravodajských obsahů a o hodnocení těchto událostí z pohledu tzv. zpravodajských hodnot, vlastností, „*kteřé událost musí mít, aby byla vybrána a stala se zprávou*“ (Trampota 2006: 26), přičemž právě informování o antisemitských projevech lze považovat za obsahy s predikovatelnou mediální atraktivitou. Tuto tezi můžeme doložit například tím, že informace o počtu antisemitských incidentů v roce 2018 uvedené ve *Výroční zprávě o projevech antisemitismu v České republice za rok 2018* Federace židovských obcí v ČR⁷ se promítly do článků uveřejněných na českých zpravodajských webech.⁸

Medializaci trestního řízení, které bylo zahájeno s předsedou Národní demokracie A. B. Bartošem a tehdejším místopředsedou strany L. Zemánkem, kteří se – společně s dalšími⁹ – v březnu 2015 účastnili piety u hrobu zavražděné Anežky Hružové,¹⁰ lze chápat jako ilustrativní příklad zájmu

⁶ K tomuto srov. vyjádření ve *Zprávě o projevech antisemitismu v České republice v letech 2016 a 2017*: „*Stejně, jako v minulých letech, zůstávají největším problémem nenávislné projevy online.*“ (Federace židovských obcí v ČR 2018: 2).

⁷ V této zprávě je – mj. – také uvedeno, že v průběhu roku 2018 bylo evidováno 347 antisemitských incidentů, přičemž v 96 % případů se jednalo o „*veřejné projevy antisemitismu, které nebyly adresovány konkrétní osobě, instituci nebo židovskému objektu (...), tedy např. veřejně pronesené projevy, antisemitské graffiti, videa, obrázky, články, komentáře a další texty.*“ (Federace židovských obcí v ČR 2019: 15).

⁸ Například zpravodajský web iRozhlas.cz v titulku uvádí, že *Případů antisemitismu je v Česku nejvíc v historii, většinou se projevuje na sociálních sítích* (iRozhlas 2019). V podobném duchu byl formulován článek *Antisemitismus se v Česku od-ehrává on-line. Stát ale zůstává pro Židy bezpečný* uveřejněný na webu ČT (ct24.ceskatelevize.cz 2019a), který rovněž vychází z výše citované zprávy Federace židovských obcí v ČR.

⁹ Informace o dalších účastnících pietní akce uvádí např. Tarant a kol. 2017: 93.

¹⁰ Tato „*vražda z roku 1899 ve své době odstartovala nechvalně známou Hilsnerovu aféru*“ (Tarant a kol. 2017: 93).

českých zpravodajských portálů¹¹ o události spojené s projevy antisemitismu. Důvodem pro zahájení trestního řízení se stala tabulka s nápisem, kterou účastníci pietní akce zanechali na místě nálezu těla zavražděné Anežky Hružové. Na tabulce stálo následující: „*Na tomto místě byla o Velikonocích 1899 brutálně zavražděna nevinná dívka Anežka Hružová. Její smrt český národ semkla a s naléhavostí mu ukázala nutnost řešení židovské otázky. Židovská otázka nebyla dosud uspokojivě vyřešena.*“ (Tarant a kol. 2017: 93). A. B. Bartoš a L. Zemánek byli „*za tento pokus o oživení mýtu židovské rituální vraždy, jakož i za výhrůžnou formulaci ‚židovská otázka nebyla dosud uspokojivě vyřešena‘ odsouzeni (...) k podmíněnému trestu*“ (ibid., 93). Internetové prostředí tak na jedné straně skýtá prostor pro výskyt lokálních ohnisek tzv. „*latentního antisemitismu*“ (Federace židovských obcí v ČR 2018: 2), na straně druhé jde o zájem českých zpravodajských webů o medializaci projevů antisemitismu v ČR s ohledem na jejich predikovatelnou mediální atraktivitu.

Analýza argumentačních postupů se zaměřením na prostředky klamné argumentace (teoretická východiska)

V úvodu jsme uvedli, že cílem studie bude analýza argumentačních postupů vyskytujících se v reakcích představitelů Národní demokracie (či pouze A. B. Bartoše) na prvotní zprávy o události v Polné a o zahájení trestního řízení. V souvislosti s tímto je třeba vymezit, z jakých teoretických přístupů budeme vycházet, jak budeme postupovat apod. Výchozím předpokladem je pro nás přítomnost tzv. klamných argumentů¹² (lat. *fallaciae*), a to s ohledem na to, že tzv. kauzu Bartoš a Zemánek považujeme příkladem toho, kdy „*je třeba sjednotit názor na spornou otázku mezi lidmi, stojícími mocensky na stejné úrovni*“ a kdy se otevírá „*prostor pro přesvědčování a argumentaci*“ (Klapetek 2008: 83).

V kontextu této studie budeme za klamné argumenty, jejichž „*rozbor se v nejnovějším výzkumu argumentace dostává do popředí zájmu*“ (Kraus 2010: 43), považovat takové, v nichž se „*záměrně a cílevědomě používá využívá nepravdivých, resp. jen zdánlivě pravdivých (zkreslených) argumentů*“ a které se opírají o „*zneužívání logických chyb a o zdůvodňování tezí,*

¹¹ Srov. např. Novinky.cz 2016; ČTK 2016; ČTK 2017 ad.

¹² Označení „*klamné argumenty*“ přejímáme od Krause (2010). U jiných autorů se setkáváme s termíny „*chybná argumentace*“ (Švandová 1999), „*nevěcná argumentace*“ (Klapetek 2008: 106; Lotko 2009: 132), „*kvaziargumentace*“ (Bokr, Svatek 2000: 157–158), argumentace „*neetická*“, „*nepravá*“ či „*klamná*“ (Saicová Římalová 2014: 48).

keré neplynou z argumentů“ (Lotko 2009: 132–133). Dále budeme vycházet z definice, kterou uvádí Šamalová (2007: 67): „Kvaziargumentace nebo také nepravá argumentace není založena na usuzování, nabízení racionálních důvodů, není tedy argumentací v pravém slova smyslu. Zaměřuje se na vyvolání emocí, na osobnost adresáta, na jeho vlastnosti a názory, chce ho přimět k přijetí určitého názoru, k učinění rozhodnutí, k nějaké akci.“

Případné prvky klamně argumentace mohou být současně považovány za prostředek persvaze,¹³ přičemž jde zejména o persvazivní argumenty, které jsou v Szymankově publikaci kodifikovány na seznamu argumentů „ad“ (např. *argumentum ad auditores, baculum, consequentiam, hominem, ignorantium, personam, populum, verecundiam* ad.) (Szymanek 2003: 241). Dále se budeme opírat o abecední seznam klamných argumentů sestavený Švandovou (1999: 164–177). Zohledňována budou rovněž pravidla pro argumenty jakéhokoliv druhu: „1. *Nepoužívat předpojatý a emočně zabarvený jazyk. 2. Vyjadřovat se pokud možno jednoznačně, např. explicitně definovat co nejvíce klíčových termínů, které jsou pro argumentaci použity.*¹⁴ a 3. *Vyjádřit explicitně to, co je v argumentu nevyssloveno, co je zamlčeno, nebo co se mlčky předpokládá*“ (ibid.: 151–152).

Analýza argumentačních postupů v reakcích představitelů Národní demokracie na prvotní zpravodajské články informující o účasti na pitní akci u hrobu Anežky Hružové

Mezi první informace o setkání představitelů Národní demokracie u hrobu Anežky Hružové u Polné na Jihlavsku v prostředí českého internetu můžeme zařadit článek *Hrob Anežky Hružové bez cedulky antisemity Adama B. Bartoše* uveřejněný 5. dubna 2015 na webu občasnik.eu (občasnik.eu 2015).¹⁵ Na tento informační zdroj se o den později, 6. dubna 2015, odvolal článek *Židovská otázka dosud nevyřešena. Antisemita u hrobu Hružové* uveřejněný na zpravodajském webu (Echo24.cz 2015). Událost reflektoval o čtyři dny později, 10. dubna 2015, web České televize v článku *Ultraprava se snaží zneužít 116 let starou vraždu Anežky Hružové*. Tento článek již

¹³ Chejnová (2010: 83) v souvislosti s výskytem prvků klamně argumentace hovoří o manipulaci, v této studii se však přikloníme k Szymankově nazírání na prvky klamně argumentace jakožto na prostředky persvazivní (Szymanek 2003: 241).

¹⁴ Za nejznámější prohršky proti jednoznačnému vyjadřování považuje Švandová (1999: 151–152) např. „*nekonzistenci, mnohoznačnost a vágnost (neurčitost), nekonkrétnost a všeobecnost*“.

¹⁵ Článek obsahoval mj. i informace o dalším vývoji událostí spojených s odejmutím cedulky umístěné na hrobě.

informoval o podání trestního oznámení na A. B. Bartoše a L. Zemánka brněnským radním M. Doleželem za „*podněcování k nenávisti vůči skupině osob*“¹⁶ (ct24.ceskatelevize.cz 2015).

Pokud se zaměříme na první případy medializace návštěvy hrobu Anežky Hružové prizmatem Národní demokracie, byl v prostředí českého internetu na webu *Čechy Čechům*¹⁷ 14. dubna 2015 publikován článek *Národní demokracie v Polně! S Erikem Sedláčkem a Pavlem Kamasem po stopách Anežky Hružové* tematizující průběh pietní akce u hrobu Anežky Hružové (Čechy Čechům 2015). Analýzu argumentačních postupů započneme rozбором následujícího úryvku:

„*Společně si tak připomněli památku nevinné dívky, za jejíž vraždu byl odsouzen polenský Žid Leopold Hilsner. Tento hrůzný čin vyvolal značnou odezvu v nejširších vrstvách českého národa, semkl jej a výrazně přispěl k přesvědčení o nebezpečnosti a škodlivosti židovského živlu. Ať už to s vraždou Anežky Hružové bylo jakkoli, nepochybnitelným faktem zůstává, že tzv. hilsneriáda se stala symbolem a výmluvným svěděním o zdravém stavu tehdejšího národního společenství, jež se instinktivně postavilo proti židovské zvlí, nadvládě a hrozbě. Ta bohužel přetrvává dodnes*“ (Čechy Čechům 2015).

Výše citovaný odstavec se tematicky vztahuje k tzv. hilsneriádě a je v něm využito několik vzájemně se propůjčujících argumentačních strategií, jejichž cíl spočívá v podpoře tvrzení o „*přetrvávání židovské zvlí, nadvlády a hrozby*“ v současné době. Přestože se jedná o argumentaci využívající odkaz na konkrétní historickou událost, což může navodit zdání hodnověrnosti a kredibility výroku, je při bližším pohledu zřejmé, že tato poměrně sofistikovaná strategie není v souladu s požadavky na věcnou argumentaci. V první řadě jde o vyvozování zobecňujících závěrů bez odkazu na relevantní zdroj, o „*nedostatečně podložené zobecnění*“, resp. „*unáhlené zobecnění*“ (Švandová 1999: 171). Deklarovaná analogičnost postojů současné společnosti s nazíráním na Židy v době procesů s Leopoldem Hilsnerem je zavádějící, podobnost zde prezentovaná vychází z nepodložených tvrzení a nelze ji chápat jako analogii relevantní.¹⁸ Autor sdělení může pracovat s předpokladem nedostatečné obeznámenosti recipientů s historickým pozadím tzv. hilsneriády, s tím, že příjemce „*nemá po ruce dost informací, nebo se dokonce bojí, takže nemůže uvést věci na pravou míru*“, což je projev klamně argumentace zvaný *argumentum ad ignorantium* (Švandová 1999: 165). V neposlední řadě je třeba uvažovat o interpretaci sdělovaného

¹⁶ Podle M. Doležela nechala dvojice na symbolickém hrobu nápis, který je třeba chápat jako výzvu k vyvražďování Židů (denik.cz 2015).

¹⁷ Web *Čechy Čechům* založil v roce 2013 A. B. Bartoš (Čechy Čechům 2013).

¹⁸ Srov. Švandová (1999: 171).

z pohledu psychologického působení – deklarace *přetrvávající hrozby* je projevem dalšího typu klamně argumentace (*argumentum ad baculum*), „*spočívající ve vyvolávání strachu a hrůzy, kteréžto pocity mohou napomoci dosažení persuasivních cílů*“ (Szymanek 2003: 55).¹⁹

Zohledníme-li výše uvedená pravidla pro argumenty jakéhokoliv druhu (nepoužívání předpojatého a emočně zabarveného jazyka, jednoznačnost vyjadřování, explicitní vyjádření v argumentu nevysloveného atp. – Švanďová 1999: 151), došlo k porušení těchto pravidel v následující části článku: „*V nedalekém lese Březince pak položili květiny na symbolický hrob Anežky Hružové a doplnili stávající informační tabuli, tradičně opatřenou vlajkou Evropské unie, svou vlastní, neboť ta věrněji odráží skutečný stav věcí. Boj proti lži nutno vést na všech frontách!*“ (Čechy Čechům 2015).

Zvolání „*Boj proti lži nutno vést na všech frontách!*“ má emfatický charakter,²⁰ jedná se o užití prostředku, který výpovědi dodává „*silnou expresivitu a umocňuje citovou angažovanost mluvčího*“ (Szymanek 2003: 120). Problémem však není pouze expresivita, nýbrž i „*vágnost lexikálního významu, jeho otevřenost*“ (Jílek a kol. 2015: 83) substantiva „*lež*“, které je významově nedourčené a u něhož jde o významné „*zeslabení ilokuční síly, a tedy epistemického či deontického statusu promluvy*“ (Prokopová 2014: 108).

14. dubna 2015 bylo v návaznosti na medializaci tzv. kauzy Bartoš a Zemánek uveřejněno na webu A. B. Bartoše prohlášení *Na okraj „kauzy“ v Polné* (abbartos.wordpress.com 2015). Toto prohlášení vyšlo ve stejný den jako výše analyzovaný článek *Národní demokracie v Polné! S Erikem Sedláčkem a Pavlem Kamasem po stopách Anežky Hružové* (Čechy Čechům 2015) a autorem textu byl A. B. Bartoš (abbartos.wordpress.com 2015). I tento text se vyznačuje vysokou mírou expresivity, neuváděním relevantních zdrojů a dominancí „*osobního (subjektivního) stanoviska k (...) infor-*

¹⁹ Jedná se i o příklad pervazivního komunikátu vyvolávajícího strach, který obsahuje informace o možném ohrožení života, zdraví, bezpečnosti atd., přičemž podle Szymanka (2003: 247) jde právě o to, že „*nejlepší strategií málo věrohodného zdroje je konstruování komunikátů vyvolávajících přiměřený strach*“. Persvazivní působení je rovněž podpořeno užitím metafor („*židovský živel*“, „*zdravý stav tehdejšího národního společenství*“) (Lotko 2004: 122) a jistotní modality, „*kategorie vyjadřující míru (ne)jistoty vzhledem k prezentovaným skutečnostem*“, která se však zpravidla vyznačuje tím, že „*v sobě zahrnuje i četné odkazy na zdroj informací, a to včetně zdrojů blíže nespecifikovaných (chráněných) či anonymizovaných, a tedy implicitně označených za nedůležité*“. (Jílek a kol. 2015: 197) Tvrzení o „*nezpochybnitelném faktu*“ však toto kritérium nespĺňuje, neboť zůstává v rovině generalizujícího tvrzení bez opory v patřičném zdroji.

²⁰ K emfázi, citovému vzrušení, které „*v procesu komunikace zasahuje jak posluchače, tak samotného řečníka*“, srov. např. Lotko 2009: 103.

maci“, společně s užíváním nálepek (labels), které „adresátům persuzivních textů sugerují (namlouvají, vnucují) postoje dříve, než adresáti zaujmou postoje vlastní“ (Bartošek 1993, 39):²¹ „Známé firmy Věrka „Merkava“ Tydlitátová a smažka Jiří X. Doležal. Pak aktivisté z Vysočiny, kteří si nepřáli zveřejnit své jméno (znáte aktivistu, který by se bál vystoupit veřejně?) a konečně brněnský zastupitel (jistý Doležel) z pravdoláskařské líhně „Žid Brno“, který se chce zviditelnit tím, že na nás podal trestní oznámení. (...) Při slovech „řešení“, „židovská“ a „otázka“ začínají Tydlitátové, Doležalové a další hlídací psi holokaustu psát své komentáře-slinty, protože se jim vybaví tuny filmových dokumentů o holokaustu, které si před usnutím místo pohádek vždy pouštějí“ (abbartos.wordpress.com 2015).

Očerňování protivníka, v tomto případě osob veřejně deklarujících neshlas s konáním Národní demokracie, není opřeno o věcný argument, nanejvýš se o argument v pravém slova smyslu, nýbrž o „osobní slovní útok na protivníka, spojený s opuštěním tématu sporu: vyslovení pro protivníka urážlivých nebo znevažujících úvah, nadávek, kleteb apod.“, přičemž opět jde i o účinný nástroj persvaze (Szymanek 2003: 58).²² Použitím tohoto typu klamně argumentace může dojít ke „znehodnocení zdroje informací, tj. svědectví osoby, expertních posudků apod. osobními útoky“ (Švandová 1999: 164). Protivník je tímto „hromaděním ostudných obrazů“ demaskován v očích veřejnosti, což může v souboji zaručit vítězství (Szymanek 2003: 58).

Bartošův článek *Na okraj „kauzy“ v Polné* tematizuje i způsob uchopení události Českou televizí, která je zde nařčena z neobjektivního a demagogického stylu informování nejen o dané události, ale i o židovské problematice: „Důvodem, proč bylo třeba o Národní demokracii promluvit i za cenu, že se lidé dozvědí o její nepohodlné existenci, je vždy snaha poukázat na domnělou křivdu, která se děje — Židům. (...) I proto se ČT snaží divákům podsunout, že snad národní demokraté zničili i původní cedulku u Anežčina hrobu“ (abbartos.wordpress.com 2015).²³ I tato část Bartošova článku sou-

²¹ K nálepkování srov. např. také Smolík 2019: 180.

²² Z hlediska klasifikace klamných argumentů se jedná o strategii *argumentum ad personam*, o „soustředění argumentace na protivníkovu osobu“ (Klapetek 2008: 106). Užití tohoto typu klamně argumentace s cílem očernit protivníka je kombinováno se strategií obrazu nepřítele (Bartošek 1993: 47; Kraus 2003: 21; Smolík 2018: 105) a s kritikou establishmentu, pravděpodobného intertextového odkazu na *Aktualizovaný seznam pravdoláskařů. 200 dalších jmen, celkem 700 pravdoláskařů* uveřejněný na webu A. B. Bartoše, čímž může být účinnost této komunikační strategie významně podpořena (abbartos.wordpress.com 2013).

²³ Pro zajímavost uveďme, že v květnu 2014 odmítla ČT kvůli obrázkům s židovskou a muslimskou symbolikou vysílat volební spot strany NE Bruselu –

visí s očerněním protistrany, v tomto případě médií veřejné služby, a s jejich demaskováním v očích veřejnosti. Argumentace nevychází z žádných analýz objektivit zpravodajství apod., cílem je „*zpochybnění skutečné autority*“ (*argumentum ad verecundiam*) (Švandová 1999: 167).²⁴

Poslední skupina argumentů v Bartošově článku *Na okraj „kauzy“ v Polné* se váže k užití výrazu „*židovská otázka*“ v textu cedule umístěné na hrobě Anežky Hružové, u něhož se předpokládá primární konotace spojená s německým nacistickým plánem na systematickou genocidu evropského židovstva během druhé světové války. Autor článku však tuto primární konotaci neguje a akcentuje neutrální a historickými událostmi nezatížený způsob interpretace této lexikální jednotky jakožto termínu, který má označovat různé aspekty „*soužití židovské menšiny s nežidovskou většinou*“ (abbartos.wordpress.com 2015),²⁵ čímž dochází k „*účelové redukci sémů, zúžení obsahu původního komplexního pojmu, ale rovněž již zobecnělého pojmu a k pragmaticky podmíněnému situačnímu užití pouze jejich částí*“ (Jílek a kol. 2015: 39): „*Člověk, holokaustem nezpitomělý a alespoň trochu sečtělý, však ví, že sousloví „židovská otázka“ je téměř terminus technicus, který se používá jako opis složitého a obsáhlého tématu soužití židovské menšiny s nežidovskou většinou, a to už několik staletí. Používají ho (pochopitelně že v pozitivním slova smyslu) historici (i ti židovští), používali ho všichni, kteří se nějak významně k židovství vyslovovali (například Neruda, Dostojevskij, Marx či Masaryk) přirozeně dávno předtím, než se na scéně objevil nějaký pan Hitler*“ (abbartos.wordpress.com 2015).

A. B. Bartoš se ve své argumentaci často odvolává na užívání pojmu „*židovská otázka*“ v „*pozitivním smyslu*“ slavnými osobnostmi, opět však neuvádí žádný konkrétní příklad, na němž by své tvrzení demonstroval. Z tohoto důvodu je nutno kategorizovat daný výrok jako „*nejasný argument autoritou, v němž je šermování slavnými jmény (...) vypočítáno na efekt sni-*

Národní demokracie, jejímž předsedou byl v té době A. B. Bartoš (Novinky.cz 2014).

²⁴ V podstatě identický projev klamně argumentace byl zaznamenán i ve výroku, v němž jsou média obviněna z manipulace veřejnosti; současně jde i o „*unáhlené zobečnění*“ (Švandová 1999: 171): „*Média a ti, kteří jimi záměrně manipulují veřejnost, používají ustálených slovních spojení, které už získaly negativní nádech, aby jimi spouštěly rozhořčené reakce veřejnosti, podobně jako Pavlovovi psi slintali při červeném světle v předtuše blížící se potravy*“ (abbartos.wordpress.com 2015).

²⁵ V rozsudku z 20. října 2016 je odkázáno na podobná Bartošova slova o tzv. židovské otázce, která byla pronesena během soudního jednání: „*Pojem židovská otázka je podle jeho [tj. Bartošova, pozn. E. Niklesové] názoru naprosto nevinný, protože je hodnotově neutrální a je v obžalobě zaměňován za s jiným termínem, a to je konečně řešení židovské otázky, což je termín naprosto odlišný.*“ (Pecina.cz 2016: 3).

žení smělosti, znejistění a tím oslabení kritičnosti adresáta“ (Szymanek 2003: 66). Současně s tímto typem klamně argumentace odkazující na autoritu je užita argumentační strategie *argumentum ad verecundiam*, přičemž autoritou zde rozumíme kritický pohled na holocaust, resp. jeho zpochybňování, kdy se současně dotýkáme i roviny možného projevu jedné ze současných podob antisemitismu (Charvát 2007: 47).²⁶

O den později, 15. dubna 2015, bylo na Bartošově webu vydáno prohlášení *Nevybíravý útok na Národní demokracii: Bartoš a Zemánek čelí trestnímu oznámení*, které se explicitně vztahovalo k medializaci kauzy Bartoš a Zemánek (abbartos.wordpress.com 2015a). Tento článek již obsahoval informace o podání trestního oznámení na oba nejvyšší představitele strany Národní demokracie a jeho hlavní komunikační cíl spočíval v rozporování relevance důvodů pro jeho zahájení. K porušení pravidel věcné argumentace došlo již v úvodním odstavci, neboť byl porušen předpoklad užívání nepředpojatého a emočně zabarveného jazyka, a to v souvislosti s hyperbolickým výrazem „mediální štvaniče“: „Návštěva předsedy Národní demokracie Adama B. Bartoše a místopředsedy Ladislava Zemánka v Polné, k níž došlo 31. března tohoto roku, vyvolala mediální štvaniči“ (abbartos.wordpress.com 2015a). Článek pokračuje informacemi o znění textu umístěného na hrobě Anežky Hružové a o důvodech, které vedly M. Doležela k podání trestního oznámení. Odkazováno je na reportáž ČT *Případ Anežky Hružové z Polné se snaží zneužít ultrapravice* odvysílanou 10. dubna 2015 v relaci Události v regionech (Praha), v níž M. Doležel uvedl, že text na ceduli umístěné u hrobu Anežky Hružové „podněcuje a vybízí k rasové nesnášenlivosti a k řešení nějaké židovské otázky, což je termín bytostně spjatý s masovým vyvražďováním Židů“ (Události v regionech 2015): „Doležel ve vyjádření pro Českou televizi z 10. dubna 2015 obvinil Bartoše se Zemánkem, že těmito slovy vybízejí k „holocaustu“ a „masovému vyvražďování Židů“, a na tabulce uvedené „řešení židovské otázky“ ztotožnil s „konečným řešením židovské otázky“ (...) Národní demokracie se proti takovému tvrzení důrazně ohrazuje, neboť je stranou konzervativní, hájící tradiční křesťanské hodnoty. Podsouvat jí snahu o fyzickou likvidaci kohokoli, je sprosté a hanebné.“ (abbartos.wordpress.com 2015a)

Ve vyjádření nesouhlasu Národní demokracie s důvody pro podání trestního oznámení jsou přítomny dvě roviny, jež kolidují s požadavky na věcnou argumentaci. Pro vyvrácení výroků o vybízení k „holocaustu“ a k „masovému vyvražďování Židů“ je užit protiargument, v němž „se zbrkle uvádí závěr o správnosti nějakých postojů, způsobu chování (...) jevu

²⁶ Pro tuto podobu antisemitismu je typické, že „moderní antisemité se snaží prokázat neexistenci plynových komor, nemožnost masového vraždění ve vyhlazovacích táborech či vůbec jejich existenci“ (Charvát 2007: 47).

na základě faktu, že daná věc či názor mají dávný původ“ (Szymanek 2003: 54). Odkaz na konzervativní zaměření strany hájící křesťanské hodnoty nelze chápat jako relevantní typ argumentu, jde o klamný argument odkazující na starobylost (*argumentum ad antiquitatem*) (ibid.: 54).

Také toto Bartošovo prohlášení *Na okraj „kauzy“ v Polně* se dotýká způsobu interpretace a užívání pojmu „židovská otázka“. A. B. Bartoš se odvolává na výskyt pojmu „židovská otázka“ u „autorů nejrůznějšího politického zaměření, včetně autorů židovských“, avšak opět bez uvedení ilustrativního příkladu ve formě konkrétního textu, který by daný výrok podpořil:²⁷ „Ze strany našich názorových oponentů dochází k účelovému směřování dvou odlišných pojmů – tj. „řešení židovské otázky“ a „konečného řešení židovské otázky“. Zatímco druhý z uvedených pojmů je skutečně spjat s realitami nacionálněsocialistického Německa, ten první, který byl také Bartošem a Zemánkem použit, je mnohem starší, v minulosti se objevoval v dílech autorů nejrůznějšího politického zaměření, včetně autorů židovských, a zastřešoval problematiku vzájemných vztahů a poměru mezi nežidovským a židovským obyvatelstvem. Obvinění z hanobení národa či podněcování k nenávisti je tudíž zcela absurdní“ (abbartos.wordpress.com 2015a).

Vyvracení důvodů pro podání trestního oznámení pokračuje tvrzením, v němž je pro argumentační podporu užit neurčitý kvantifikátor „všichni“ (Oliva 2017), jedná se však pouze o zobecňující tvrzení, jehož význam je zastřený, vágní,²⁸ čímž opět došlo k porušení pravidel věcné argumentace: „Je třeba rovněž zdůraznit, že na uvedené informační tabuli nebylo ani slovo o tom, že vraždu spáchal Žid Hilsner a že se jednalo o vraždu rituální. Pouze konstatuje holou skutečnost, že po vraždě Anežky Hrušové se pro českou společnost stalo řešení židovské otázky jedním z hlavních témat, což ostatně potvrzují i všichni ti, kteří se pohoršují nad vlnou antisemitismu, jež náš národ tehdy zachvátila“ (abbartos.wordpress.com 2015a).

²⁷ K nazírání na tzv. „židovskou otázku“ a antisemitismus vydala Národní demokracie 7. prosince 2015 prohlášení, v němž bylo mj. uvedeno, že: „Pro Národní demokracii je svoboda jednotlivců i národů na prvním místě. Národní demokracie ji bude hájit za všech okolností. Bude hájit svobodné a čestné a pravdivé soupeření jednotlivců, národů i kultur, bude hájit svobodnou diskusi a kritiku. Proto nesmí být společenským tabu ani tzv. židovská otázka, zahrnující veškerou problematiku vztahů židovského a nežidovského obyvatelstva. Její záměrné ignorování, přehlížení či tabuizování totiž může přinést neblahé důsledky. Národní demokracie před tím důrazně varuje“ (narodnidemokracie.cz 2015).

²⁸ Referenční akt je zde nejasný, neboť tvrzení „což ostatně potvrzují i všichni ti, kteří se pohoršují nad vlnou antisemitismu“ neidentifikuje entitu, k níž se referuje, jednoznačně (Hirschová 2013: 61).

V závěru analyzovaného článku je odmítnutí obvinění z hanobení národa či podněcování k nenávisti podpořeno řadou expresivních slov a hodnotících lexikálních jednotek, jejichž „základním rysem (...) je to, že kromě denotativních sémů obsahují také sém hodnocení (evaluativní), přičemž sém hodnocení má buď charakteristiku (hodnotící ráz) kladnou, či zápornou“ (Jílek a kol. 2015: 58). Nejde tedy jen o porušení zásad věcné argumentace, současně jde i o porušení zásady informační kvality a funkce tím, že tyto výrazy „vytvářejí hodnocení informace či mají expresivní charakter nebo nějakým způsobem vyzvedávají jednu část informace“ (ibid.: 58): „Podání trestního oznámení proto musíme považovat za politicky motivovaný krok, vedený touhou po zviditelnění. Je politováníhodné, že je Policie České republiky nucena ztrácet čas kvůli podobným výplodům zneuznaných aktivistů lačnických po publicitě a snažících se zalíbit představitelům vládnoucího diskursu očerňováním politických oponentů. (...) Národní demokracie nehodlá diskreditační kampani, pomlouvám a křivým obviněním, která ji mají společensky znemožnit a politicky zničit, jen nečinně přihlížet“ (abbar-tos.wordpress.com 2015a).

Analýzou tohoto prohlášení zakončujeme naši studii o užitých argumentačních strategiích ve vyjádření představitelů Národní demokracie k medializaci informací o návštěvě pietního místa u Polné na Jihlavsku a o následném podání trestního oznámení na A. B. Bartoše a L. Zemánka. Analýza ukázala, že zejména argumentační strategie s cílem vysvětlit způsob užití pojmu „židovská otázka“ v textu cedule umístěné u hrobu Anežky Hružové byla vystavěna na užití klamných argumentů, které A. B. Bartoš uváděl i během obhajoby v řízení před soudem. Tento způsob argumentace tak můžeme označit za jakýsi argumentační topos objevující se v různých reakcích a prohlášeních Národní demokracie v případech nařčení této strany (či pouze A. B. Bartoše) z šíření antisemitských myšlenek.

Závěr

Přestože Česká republika zůstává pro židovskou komunitu bezpečnou (Federace židovských obcí v ČR 2019), vnímá polovina občanů v EU antisemitismus ve své vlastní zemi jako problém (ct24.ceskatelevize.cz 2019). Problémem může být také expertní posouzení antisemitských prvků v textech a prohlášeních politických uskupení, která za pomoci sofistikovaných komunikačních, rétorických a argumentačních strategií tematizují holocaust, hilsneriádu, židovský původ některých osob apod.

Jedním z takových případů je politické působení strany Národní demokracie, jejímž předsedou je Adam B. Bartoš, dlouhodobě v médiích označovaný jako antisemita (srov. např. ČTK 2018a; Lidovky.cz 2019 ad.).

Na příkladu začátku medializace tzv. kauzy Bartoš a Zemánek jsme se pokusili ukázat, jaké nejčastější argumentační postupy a strategie byly představiteli Národní demokracie užívány s cílem vyvrátit podezření z podněcování k nenávisti, šíření antisemitských myšlenek apod.

V analyzovaných textech jsme identifikovali opakující se projevy klamné argumentace, jejichž výskyt mnohdy souvisel s výrazným omezením informační kvality a s persvazivním působením.

Literatura

- ABBARTOS.WORDPRESS.COM (2013): *Aktualizovaný seznam pravdoláskařů. 200 dalších jmen, celkem 700 pravdoláskařů.* <<https://abbartos.wordpress.com/2013/05/25/pravdolaska-5-0-aktualizovany-seznam-pravdolaskaru-200-dalsich-jmen-celkem-700-pravdolaskaru/>> [12. 4. 2020].
- ABBARTOS.WORDPRESS.COM (2015): *Na okraj „kauzy“ v Polně.* <<https://abbartos.wordpress.com/2015/04/14/na-okraj-kauzy-v-polne/>> [11. 4. 2020].
- ABBARTOS.WORDPRESS.COM (2015a): *Nevybiravý útok na Národní demokracii: Bartoš a Zemánek čelí trestnímu oznámení,* <<https://abbartos.wordpress.com/2015/04/15/nevybiravy-utok-na-narodni-demokracii-bartos-a-zemaneck-celi-trestnimu-oznameni/>> [20. 3. 2020].
- BARTOŠEK, J. (1993): *Jazyk současné české politiky.* Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci.
- BOKR, J.; SVATEK, J. (2000): *Základy logiky a argumentace pro zájemce o umělou inteligenci, filozofii, práva a učitelství.* Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk.
- CT24.CESKATELEVIZE.CZ (2015): *Ultrapravice se snaží zneužít 116 let starou vraždu Anežky Hružové,* <<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/-1519092-ultrapravice-se-snazi-zneuzit-116-let-starou-vrazdu-anezky-hruzove>> [22. 4. 2020].
- CT24.CESKATELEVIZE.CZ (2016): *Bartošovu „židovskou otázku“ soud vyřešil roční podmínkou.* <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1940376-bartosovu-zidovskou-otazku-soud-vyresil-rocni-podminkou>> [15. 7. 2020].

- CT24.CESKATELEVIZE.CZ (2019): *Antisemitismus je problém, myslí si polovina lidí v EU. V Česku tak uvažuje necelá třetina dotázaných.* <<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2712470-antisemitismus-je-problem-mysli-si-polovina-lidi-v-eu-v-cesku-tak-uvažuje-necela>> [19. 7. 2020].
- CT24.CESKATELEVIZE.CZ (2019a): *Antisemitismus se v Česku odehrává on-line. Stát ale zůstává pro Židy bezpečný, tvrdí zpráva.* <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2859527-antisemitismus-se-v-cesku-odehrava-line-stat-ale-zustava-pro-zidy-bezpecny-tvrdi>> [20. 7. 2020].
- CT24.CESKATELEVIZE.CZ (2019b): *Podmínka pro Adama B. Bartoše za protizidovské texty platí. Soud zamítl jeho dovolání.* <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2889692-podminka-pro-adama-b-bartose-za-protizidovske-texty-plati-soud-zamitl-jeho-dovolani>> [29. 6. 2020].
- ČECHY ČECHŮM (2013): *Proč.* <<https://cechycechum.wordpress.com/about/>> [14. 7. 2020].
- ČECHY ČECHŮM (2015): *Národní demokraté v Polně! S Erikem Sedláčkem a Pavlem Kamasem po stopách Anežky Hružové.* <<https://cechycechum.wordpress.com/2015/04/14/narodni-demokraty-v-polne-s-erikem-sedlackem-a-pavlem-kasem-po-stopach-anezky-hruzove/>> [15. 7. 2020].
- ČTK (2016): *Bartoš i Zemanek u soudu odmítli obvinění z antisemitismu.* In: Blesk.cz, <<https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-live-krimi/424918/bartos-i-zemanek-u-soudu-odmitli-obvineni-z-antisemitismu.html>> [22. 4. 2020].
- ČTK (2017): *Podmínka pro Bartoše za antisemitský text platí, rozhodl soud. Bartoš kauzu označuje za politický proces.* In: *iHned.cz*, <<https://domaci.ihned.cz/c1-65649510-podminka-pro-bartose-za-antisemitsky-text-plati-rozhodl-soud-bartos-kauzu-oznacuje-za-politicky-proces>> [20. 7. 2020].
- ČTK (2018): *Ústavní soud odmítl stížnost extremisty Bartoše odsouzeného za protizidovský nápis.* In: *Aktuálně.cz*, <<https://zpravy.aktualne.cz/-domaci/extremista-bartos-neuspel-se-stiznosti-za-protizidovsky-napi/r~e76f4662029f11e9a09cac1f6b220ee8/>> [10. 7. 2020].
- ČTK (2018a): *Antisemita Adam B. Bartoš dostal za protizidovské texty dvouletou podmínku.* In: Seznamzpravy.cz, <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/antisemita-adam-b-bartos-dostal-za-protizidovske-texty-dvouletou-podminku-42088>> [16. 7. 2020].
- ČTK (2019): *Trest pro Bartoše za protizidovské texty platí, jeho dovolání Nejvyšší soud odmítl.* In: *Aktuálně.cz*,

- <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/trest-pro-bartose-za-protizidovske-texty-plati/r~belad758b8fd11e9a305ac1f6b220ee8/>> [13. 7. 2020].
- ČTK (2020): Podmínka za protižidovské texty platí. Ústavní soud odmítl stížnost Bartoše. In: *Lidovky.cz*, <https://www.lidovky.cz/domov/za-protizidovske-texty-potvrdil-us-podminku-bartose-justice-se-radne-neseznamila-s-obsahem-tvrdi.A200604_100355_in_domov_ele> [8. 7. 2020].
- DENIK.CZ (2015): Trestní oznámení: vzkaz na místě vraždy upozorňoval na řešení židovské otázky. In: *Denik.cz*. <www.denik.cz/jihomoravsky-kraj/trestni-oznameni-vzkaz-na-miste-vrazdy-upozornoval-na-reseni-zidovske-otazky-20150418-vseg.html> [11. 7. 2020].
- ECHO24.CZ (2015): ‚Židovská otázka dosud nevyřešena.‘ Antisemita u hrobu Hruzové. <<https://echo24.cz/a/wmHyL/zidovska-otazka-dosud-nevyresena-antisemita-u-hrobu-hruzove>> [16. 7. 2020].
- FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ V ČR (2018): *Zpráva o projevech antisemitismu v České republice v letech 2016 a 2017*. <<https://www.fzo.cz/wp-content/uploads/Zpr%3%a1va-o-projevech-antisemitismu-v-%c4%8cesk%c3%a9-republice-v-letech-2016-a-2017.pdf>> [18. 7. 2020].
- FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ V ČR (2019): *Výroční zpráva o projevech antisemitismu v České republice za rok 2018*. <<https://www.fzo.cz/wpcontent/uploads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-F%C5%BDO-o-projevech-antisemitismu-2018.pdf>> [20. 7. 2020].
- HIRSCHOVÁ, M. (2013): *Pragmatika v češtině*. Praha: Karolinum.
- CHARVÁT, J. (2007): *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál.
- CHEJNOVÁ, P. (2010): *Didaktické transformace pragmatolingvistických témat*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- iROZHLAS.CZ (2019): Případů antisemitismu je v Česku nejvíc v historii, většinou se projevuje na sociálních sítích. In: *iRozhlas.cz*. <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/antisemitismus-zide-socialni-site_1908301301_jak> [19. 7. 2020].
- JÍLEK, V. (2015): *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství* [CD-ROM]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- KLAPETEK, M. (2008): *Komunikace, argumentace, rétorika*. Praha: Grada.

- KRAUS, J. (2003): Vyjadřování polemičnosti a významových opozic v politickém diskurzu. In: ČMEJRKOVÁ, S.; HOFFMANNOVÁ, J. (ed.): *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, s. 13-39.
- KRAUS, J. (2010): *Rétorika a řečová kultura*. Praha: Karolinum.
- LIDOVKY.CZ (2019): Odsouzený antisemita Bartoš brojí proti svému trestu, o zásah žádá Nejvyšší soud. In: *Lidovky.cz*. <https://www.lidovky.cz/domov/xenofob-antisemita-a-neonacista-bartos-broji-proti-svemu-trestu-o-zasah-zada-nejvyssi-soud.A190104_101714_ln_domov_jho> [12. 7. 2020].
- LOTKO, E. (2004): *Kapitoly ze současné rétoriky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- MV ČR (2019): *Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018*. <<https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-projevech-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx>> [26. 5. 2020].
- MV ČR (2019a): *Antisemitismus a jeho definice*. <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/antisemitismus-a-jeho-definice.aspx>> [26. 5. 2020].
- NARODNIDEMOKRACIE.CZ (2015): *Prohlášení předsednictva ND k takzvané židovské otázce a antisemitismu*. <<https://narodnidemokracie.cz/prohlaseni-predsednictva-nd-k-takzvané-zidovske-otazce-a-antisemitismu/>> [19. 7. 2020].
- NOVINKY.CZ (2014): ČT odmítla odvysílat volební spot strany Ne Bruselu. In: *Novinky.cz*. <<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/ct-odmitla-odvysilat-volebni-spot-strany-ne-bruselu-227581>> [26. 5. 2020].
- NOVINKY.CZ (2016): Soud potvrdil Bartošovi podmínku za protizidovský text. In: *Novinky.cz*. <<https://www.novinky.cz/krimi/clanek/soud-potvrdil-bartosovi-podminku-za-protizidovsky-text-40012219>> [26. 5. 2020].
- OLIVA, K. (2017): Kvantifikátor. In: KARLÍK, P.; NEKULA, M.; PLESKALOVÁ, J. (eds.): *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. <https://www.czechency.org/slovník/KVANTIFIKÁTOR>
- OBČASNIK.EU (2015): *Hrob Anežky Hružové bez cedulky antisemity Adama B. Bartoše*, <<https://www.obcasnik.eu/hrob-anezky-hruzove-bez-cedulky-antisemity-adama-b-bartose/>> [4. 7. 2020].
- PECINA.CZ (2016): *Rozsudek_OS-JI_20.10.2016*, <https://www.pecina.cz/files/Rozsudek_OS-JI_20.10.2016-an.pdf> [7. 7. 2020].
- PROKOPOVÁ, K. (2014): *Propaganda a persvaze*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, L. (2014): *Pragmatika. Studijní příručka*. Praha: Karolinum.

- SMOLÍK, J. (2018): Populismus je... In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.): *Jazyk a politika. Na pomezí lingvistiky a politologie III*. Bratislava: EKONÓM, s. 101-116.
- SMOLÍK, J. (2019): Politická propaganda jako specifický styl komunikace. In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.): *Jazyk a politika. Na pomezí lingvistiky a politologie IV*. Bratislava: EKONÓM, s. 175-186.
- SZYMANEK, K. (2003): *Umění argumentace: terminologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- ŠAMALOVÁ, M. (2005): Argumentační diskurz. In: MACHOVÁ, S. a kol. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a SOŠ*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- ŠVANDOVÁ, B. (1999): Chybné argumenty. In: JELÍNEK, M. a kol. *Argumentace a umění komunikovat*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykova univerzita, s. 135-184.
- TARANT, Z. a kol. (2017): *Na počátku bylo slovo...: verbální projevy antisemitismu v moderním českém diskurzu*. Plzeň: Západočeská univerzita.
- TRAMPOTA, T. (2006): *Zpravodajství*. Praha: Portál.
- TYDLITÁTOVÁ, V. (2013): *E-antisemitismus: projevy antisemitismu na českém internetu po roce 1989*. Plzeň: FF Západočeské univerzity.
- UDALOSTI V REGIONECH (2015): *Případ Anežky Hružové z Polné se snaží zneužít ultrapravice*. In: Česká televize, ČT24, 10. 4. 2015. 18:00. Dostupné také z: <<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10118379000-udalosti-v-regionech-praha/215411000140410-udalosti-v-regionech/video/399051>> [22. 4. 2020].
- VRZGULOVÁ, M. a kol. (2016): *Podoby antisemitismu v Čechách a na Slovensku ve 20. a 21. století*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- ŽIDOVSKÝ TISKOVÝ A INFORMAČNÍ SERVIS (2016): *Vývoj kauzy Bartoš a Zemánek: Za podněcování nenávisti k Židům jim hrozí až tři roky*, <<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15213-2018-INIT/cs/pdf>> [22. 4. 2020].

Kontakt:

Mgr. Eva Niklesová, Ph.D.

Katedra mediálních studií
Metropolitní univerzita Praha

Department of Media Studies
Metropolitan University Prague

Email Address: eva.niklesova@mup.cz